

GRASSLANDHU

GYEPTERÜLETEK TÁMOGATOTTSÁGÁNAK LEHETŐSÉGEI

a Közös Agrárpolitika 2021-2027 tükrében

NEEMZETI AGRÁRGAZDASÁGI KAMARA

Gyepterületek támogattságának lehetőségei
a Közös Agrárpolitika 2021-2027 tükrében

A gyepterületek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a biodiverzitás szempontjából, mivel ezek a területek sokszínű élőhelyeket kínálnak a növény és állatvilág számára. A legelőkkel, kaszálókkal és természetes gyepekkel borított vidékek változatos növénytakarásokat tartalmaznak, amelyek különböző élőlényeknek biztosítanak táplálékot és búvóhelyet. Íme néhány kulcsfontosságú szempont, amiért a gyepterületek biodiverzitás szempontjából különösen fontosak:

Élőhely-sokféleség

A jó természetességű gyepterületek fajgazdagok, mivel sokféle mikroélőhely, például talaj és avarszint található bennük. Ezek az élőhelyek növények, rovarok, kételtűek, madarak és kisebb emlősök sokaságát képesek fenntartani, amelyek máshol nem találnak megfelelő környezetet.

Ritka és endemikus fajok megőrzése

A gyepek olyan növény és állatfajok számára nyújtanak kizárólagos élőhelyet, amelyek egyedülállóak vagy ritkák egy adott földrajzi területen. Ezek a fajok gyakran szorulnak rá a különleges adottságú élőhelyekre, és különösen érzékenyek az emberi tevékenységekre, például a mezőgazdaság tevékenység hatékonyságának és sebességének növekedése vagy az erdősítésre.

Talaj- és vízminőség javítása

A gyepterületek növényzete hozzájárul a talaj termékenységéhez, javítja a vízmegtartó képességét és csökkenti az eróziót. A növények gyökérzete stabilizálja a talaj felső humuszos rétegét és segít megőrizni a nedvességet, ezzel hozzájárulva a helyi ökoszisztéma egészségéhez és a biodiverzitáshoz.

Ökológiai egyensúly fenntartása

A természetes egyensúly fontos szerepet játszik a különböző fajok közti kölcsönhatások fenntartásában és az ökológiai lánc támogatásában. A gyepek természetes módon szabályozzák a tápanyag- és vízháztartást, valamint a kártevők és ragadozók populációit.

Szénmegkötés és éghajlatvédelem

A gyepterületek kulcsfontosságúak a biodiverzitás fenntartásában és a helyi ökoszisztémák működésében. Az ezekhez kapcsolódó fenntartható gazdálkodási gyakorlatok, például a megfelelő kaszálási rend és a legeltetés optimalizálása, hozzájárulhatnak ahhoz, hogy gyepterületek fennmaradjanak, és továbbra is biztosítsák a sokféleséget.

Állattartás szerepe a gyepek fenntartásában

Az állattartás kulcsszerepet játszik a gyepek kezelésében, mivel a legeltetés segít megőrizni a gyepek természetes szerkezetét és biodiverzitását. Az állatok taposása és rágása megakadályozza a cserjésedést, elősegíti az őshonos növényfajok fennmaradását, valamint javítja a talaj tápanyagkörforgását. Ezenkívül a megfelelően irányított legeltetés fenntartható alternatívát nyújt a gépi kaszálás helyett, hozzájárulva a természetes élőhelyek megőrzéséhez.

FOGALMAK

Közös Agrárpolitikában megjelenő állandó gyeppel szemben a gyeppel vagy egyéb egynyári takarmánynövény termesztése (vetés nélkül) vagy művelés útján (vetéssel) történő termesztésre használat, a mezőgazdasági üzem vetésciklusában legalább öt éve nem szereplő földterület, valamint, amennyiben a tagállamok úgy döntenek, olyan földterület, amelyet legalább öt éve nem szántottak fel, nem műveltek meg, vagy nem vetettek be újra különböző típusú gyeppel vagy egyéb egynyári takarmánynövényekkel. E földterület otthont adhat egyéb, legeltetés céljára alkalmas fajoknak is, például cserjéknek vagy fáknek, továbbá, amennyiben a tagállamok úgy döntenek, egyéb, takarmánnyként szolgáló fajoknak, például cserjéknek vagy fáknek, feltéve, hogy a gyeppel és az egyéb egynyári takarmánynövények túlsúlyban maradnak. (Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R2115>)

Környezeti szempontból érzékeny állandó gyepterület

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet hatálya alá tartozó, Natura 2000 területnek minősülő és a MePAR-ban lehatárolt tematikus fedvény szerinti földterület.

Natura 2000 terület

Olyan közösségi jelentőségű terület, amely az Európai Unió élőhelyvédelmi irányelve (különleges madárvédelmi terület esetén a madárvédelmi irányelv) alapján került kijelölésre, illetve lehatárolásra. A Természetvédelmi Törvény 2023-as módosítása alapján: „Egy adott földrészletnek a Natura 2000 területbe tartozását az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló jogszabály által meghatározott területek térképszelvényei – és szükség szerint a térképszelvényeknek a kormányzati honlap elektronikus tájékoztatásra szolgáló oldalán közzétett digitális térinformatikai határvonala – alapján kell megállapítani.”

Ehhez az állami természetvédelem az alábbi keresőfelületet működteti: <https://termeszetvedelem.hu/kereso/natura-2000/>

Feltételelesség rendszere

A jelenlegi KAP ciklusban a Feltételelesség rendszere tartalmazza azon előírásokat, amelyeket minden gazdálkodónak be kell tartani. Ezen előírások két részből tevődnek össze – a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot (HMKÁ), valamint a Jogszabályban foglalt Gazdálkodási Követelmények (JFGK) rendszeréből. A gyepekre vonatkozóan két előírásban, a HMKÁ 1 – Állandó gyepterületek fenntartása, valamint a HMKÁ 9 – Környezeti szempontból érzékeny állandó gyepterületként megjelölt gyepterületek átállításának vagy felszántásának tilalma a Natura 2000 területeken.

HMKA 1 Állandó gyepterületek fenntartása a mezőgazdasági területhez viszonyított aránya alapján

Ezen előírás tekintetében, abban az esetben, ha az ország állandó gyepterületeinek mezőgazdasági területeihez viszonyított 14,41%-os értékhez képest 5%-os csökkenés történik, akkor azon gazdálkodók számára, akik az állandó gyepterületeket feltörték, bizonyos szabályok mellett visszaállítási kötelezettség keletkezik.

HMKA 9 Környezeti szempontból érzékeny állandó gyepterületként megjelölt gyepterületek átállításának vagy felszántásának tilalma a Natura 2000 területeken

Ezen előírás egy konkrét tiltás, azonban már ismert a gazdálkodók számára. Azonban kiemelendő, hogy abban az esetben, ha a területen a természetvédelmi hatóság engedélyével történik az átalakítás, és véglegesen megszűnik a mezőgazdasági hasznosítás, valamint kivonásra kerül a támogatási rendszerből, akkor lehetséges a gyepfeltörés.

Részletes szabályait a **16/2024. (IV. 9.)** AM rendelet tartalmazza.

Alapszintű-jövedelemtámogatás (BISS)

A fenntarthatóságot elősegítő alapszintű jövedelemtámogatás (BISS), amelyre minden aktív mezőgazdasági státusszal rendelkező termelő jogosult. Célja a mezőgazdasági üzemek számára kiszámítható módon egy alapszintű hektáronként jövedelemtámogatás biztosítása.

Jogosultsági feltételek:

- Aktív mezőgazdasági termelői státusz
- Adott évben egységes kérelem benyújtása
- Legalább 1 hektár támogatható terület
- Feltételeesség szabályrendszerének való megfelelés
- Jogszerű földhasználat

Részletes szabályait a **18/2024. (IV. 9.)** AM rendelet tartalmazza.

Újraelosztó támogatás (CRISS)

Az újraelosztó támogatás célja, hogy a hektárok után kifizetésre kerülő közvetlen támogatások eloszlása igazságosabban történjen meg. Ennek értelmében az üzemek első 150 hektárjuk után sávos elosztásban kapnak kifizetést. Első sávba az üzemek az első 10 hektárig hektáronként 80 euró összeget, a második sávban pedig 10-150 hektárig hektáronként 40 euró összeget.

Részletes szabályait a **18/2024. (IV. 9.)** AM rendelet tartalmazza.

Agro-ökológiai Program (AÖP)

Az Európai Unió által a jelenlegi KAP ciklusba bevezetett új támogatási forma, amelynek célja, hogy minden gazdálkodó számára a megemelt zöld célok eléréséhez támogatást adjon. Az AÖP tekintetében évenként kell kötelezettségvállalást tenni, amelyet az egyéges kérelembe kell elvégezni a gazdálkodóknak. Néhány kivételtől eltekintve, valamint, ha a művelési ág eléri a minimális méretet, akkor a teljes üzemméretre kell vállalást tennie és teljesítenie a gazdálkodóknak, a mezőgazdasági üzemben megtalálható minden művelési ágra 2 pont értékben.

A támogatás szempontjából a gyepekhez sorolandóak az üzemen belüli ideiglenes gyepek is, azonban a Natura 2000 gyepterületekre nem kötelező vállalást tennie a gazdálkodóknak. Ebben az esetben azonban ezen területek után nem jogosult a támogatásra.

GYEP MŰVELÉSI ÁG ESETÉBEN VÁLASZTHATÓ GYAKORLATOK ÉS PONTÉRTÉKEK:

Gyepek megőrzése – **1 pont**

Páztoroló, illetve szakaszos legeltetés – **2 pont**

Extenzív gyepek legalább évi egyszeri kaszálása – **1 pont**

Kizárólag alternáló kasza vagy hátsó felfüggesztésű, illetve vontatott, szársértő nélküli kasza használata – **2 pont**

Óshonos használatokkal történő legeltetés – **1 pont**

10 cm-es tarlómagasság meghagyása kaszálás során – **1 pont**

Részletes szabályait a **17/2024. (IV. 9.)** AM rendelet tartalmazza.

IMPRESSZUM

Felelős kiadó:	Papp Zsolt György elnök, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
Szerző:	Vadkerti-Tóth Viktor
Szakmailag ellenőrizte:	Gyenes Adrienn, Galambos-Tóth Annamária
Grafikai tervező, tördelő:	Horváth Győző
Képek forrása:	Szilágyi Attila - Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság Habarics Béla - Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság Dr. Kovács Gábor - Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság Vadkerti-Tóth Viktor - Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
Kiadja:	Nemzeti Agrárgazdasági Kamara – minden jog fenntartva
Kiadás éve:	2025
ISBN:	978-615-6564-43-6

www.nak.hu

www.grasslandlifeip.hu

A LIFE IP GRASSLAND-HU (LIFE17 IPE/HU/000018) projekt az Európai Unió LIFE Programjának támogatásával valósult meg.

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

